

**การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2  
THE ADMINISTRATION IN ACCORDANCE WITH GOOD  
GOVERNANCE OF BASIC SCHOOL ADMINISTRATION UNDER  
THE LOEI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2**

พระลัง ขวโน (ธัมมะสอน)\*

**Phra Lang Chawano (Dhammasorn)**

นักศึกษาศาสาพุทธบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

Student of Master of Education

Lecturer of Buddhist Educational Administration

Mahachulalongkorn Buddhist University, Loei Religious College

\*Corresponding Author E-mail: ab0973163716@gmail.com

## บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) เสนอแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จำนวน 302 คน เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย นักวิชาการ จำนวน 5 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ และใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและหาข้อสรุปสำหรับการศึกษาเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด 2) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 3) แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 มีดังนี้ (1) ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารควรส่งเสริมการรณรงค์การเรียนรู้ ปฏิบัติตามกฎระเบียบ และการให้ความสำคัญการปฏิบัติตามระเบียบราชการ (2) ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นกันเอง

**คำสำคัญ:** หลักธรรมาภิบาล; การบริหารสถานศึกษา; สถานศึกษา;

## Abstract

The objectives of this research were to: 1) study the administrative condition of educational institution administrators; 2) study the administration according to the good governance of educational institution administrators; 3) purpose guidelines for the administration according to the good governance principles for the educational institution administrators under Loei Elementary Education Service Area Office 2. The sample was 302 school teachers under the Loei Primary Educational Service Area Office 2. The tool was a questionnaire. obtained data were analyzed using a statistical program for research. The statistics used were: Frequency, Percentage, Mean and Standard Deviation. The researcher conducted interviews with five key informants. The tool used was an interview form, and then content analysis was used to conclude the qualitative study.

Research results were as follows

1) Overall, the administrative condition of educational institution administrators under Loei Elementary Education Service Area Office 2 was statistically rated at the highest level in all studied aspects. 2) The administration, according to the good governance of educational institution administrators under Loei Elementary Education Service Area Office 2, was at the highest level overall and in each aspect. 3) The guidelines for the administration according to the good governance principles for the educational institution administrators under Loei Elementary Education Service Area Office 2 were that (1) Rule of law: the administrators should promote learning campaigns, cultivate conscience and giving importance to compliance with government regulations; (2) Ethics: administrators should have good human relations, be friendly.

**Keywords:** Good Governance; School Administration; School;

## บทนำ

ธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดที่ปรากฏอยู่ในหลักของการเมืองการปกครอง มาจากศัพท์ของคำว่า “Kubernan” ที่บัญญัติโดยปราชญ์ที่ชื่อ Plato ซึ่งก็คือระบบการปกครอง (System of Governing) คำว่า Gubernare ซึ่งหมายถึง “Rule making or Steering” การกำหนดหรือถือทางเสือในการปกครอง แต่เดิมในภาษาอังกฤษคำนี้หมายถึง รัฐบาล (Government) ในเชิงนามธรรม (Act of Governing หรือ Manner of Governing) ซึ่งก็คือ การจัดการปกครอง (Agere, Sam, 2000: 34)

ธนาคารโลกกำหนดความหมายตามกรอบความคิดของการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับขอบเขตของธนาคารโลก ว่าด้วย Governance and Development ดังนั้น คำว่า Governance จึงเป็นที่เข้าใจกันว่าหมายถึง “การกำหนดกลไกอำนาจของภาครัฐในการบริหารทรัพยากรทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนา” ในระยะเริ่มแรกนั้นธนาคารโลกได้พยายามอธิบายความหมายของ Governance

ครอบคลุมถึงความหมาย 3 ลักษณะ คือ 1. โครงสร้างและรูปแบบของระบอบการเมือง (Political Regime) 2. กระบวนการ และขั้นตอนที่ผู้มีอำนาจในการเมืองใช้ในการบริหารทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อพัฒนาประเทศ และ 3. ชีตความสามารถของรัฐบาลในการกำหนดนโยบายและการดำเนินการตามนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ (บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ, และบุญมี ลี, 2546: 7)

สำหรับประเทศไทย หลักธรรมาภิบาลได้เข้ามาเผยแพร่สู่สังคมไทยในช่วงปีพ.ศ. 2539 - 2540 ซึ่งเป็นช่วงของการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ เรียกว่า “วิกฤติต้มยำกุ้ง” ประเทศไทยได้ขอความช่วยเหลือในการกู้ยืมและเงินจากองค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ เช่น ธนาคารโลก (World Bank) ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และองค์การสหประชาชาติ (United Nations) ได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ควบคู่ไปกับการช่วยเหลือสนับสนุน เพื่อให้ประเทศกำลังพัฒนาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ และในการนำเงินไปใช้นั้นมีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้ องค์การสหประชาชาติ (United Nations) มองว่าหลักธรรมาภิบาลหรือหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา เพราะหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการบริหารที่สามารถตรวจสอบได้ และเป็นระบบที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ” (เอเจอร์ แชม, 2545: 31)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไว้ 5 ยุทธศาสตร์ ในยุทธศาสตร์ข้อที่ 5 เรื่องการบริหารจัดการประเทศ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการมุ่งเน้นสร้างความเป็นธรรมในสังคมอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย และธรรมาภิบาลให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550: 15)

ปัจจุบันได้มีการศึกษาและนำไปประยุกต์ใช้ในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในด้านการศึกษาและวิชาชีพทางรัฐประศาสนศาสตร์ถือได้ว่า “Governance” หรือการจัดการปกครองเป็นกรอบแนวคิดที่สำคัญของการบริหารภาครัฐ ซึ่งมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญคือ การเน้นบทบาทของการบริหารภาครัฐ กรอบแนวคิด Governance เป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาถึงความสัมพันธ์และความรับผิดชอบระหว่างรัฐกับประชาชน ความสัมพันธ์และความรับผิดชอบระหว่างรัฐกับภาคเอกชนหรือกลุ่มทางสังคมที่เกิดการรวมตัวกันโดยสมัครใจและความสัมพันธ์และความรับผิดชอบระหว่างรัฐกับประชาสังคม (Morren, Tatiana, (2001: 56)

แนวคิดธรรมาภิบาล มีบทบาทอย่างมากต่อหน่วยงานในประเทศทั้งภาครัฐและเอกชนมีการนำแนวคิดไปปรับใช้กับหน่วยงานอย่างเห็นได้ชัด มีการปรับลดขนาดของหน่วยงานปรับปรุงการบริหารให้มีคุณภาพมีการบริการสาธารณะต่าง ๆ เป็นที่พึงพอใจของประชาชน สำนักนายกรัฐมนตรีจึงออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2554 ขึ้น เพื่อให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการถือปฏิบัติ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่งกำหนดแผนโครงการ

เพื่อปรับปรุงในความรับผิดชอบให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล (บุษบง ชัยเจริญวัฒน์, และบุญมี ลี, 2546: 7)

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ตามมาตรา 39 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจบริหารจัดการไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาโดยตรง ใน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้มีความรู้ และเป็นผู้นำด้านวิชาการ มีความรู้ มีทักษะ มีประสบการณ์ด้านการ บริหารงาน มีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ ใช้นวัตกรรมทางการบริหารได้ ฯลฯ ซึ่ง สอดคล้องกับ มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาด้านมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ได้เล็งเห็นถึง ความสำคัญของการปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยได้กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษา ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่น อย่างสร้างสรรค์

การบริหารงานโรงเรียนมีความสำคัญต่อการดำเนินงานในองค์กร นอกจากการบริหารและจัด การศึกษาตามอำนาจที่เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนแล้ว รัฐบาลได้มีการปฏิรูประบบราชการเพื่อ บริการประชาชนให้มีความพึงพอใจในการบริการภาครัฐมากขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ดังกล่าว หน่วยงานต้องนำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542 มาถือปฏิบัติ ให้การบริหารจัดการของสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ นักเรียน และ เป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงต้องนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนใน ฐานะที่เป็นนิติบุคคล หลักการดังกล่าวได้แก่ด้านนิติธรรม ด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านความมีส่วนร่วม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความคุ้มค่า หลักธรรมาภิบาลสามารถบูรณาการเข้ากับการดำเนินงาน ของสถานศึกษา ได้แก่ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การดำเนินงานด้านวิชาการและการบริหารทั่วไป ซึ่งเป้าหมายในการจัดการศึกษาคือ ทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง มีความสุข ต่อสังคมสืบต่อไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563 มีผลการ ดำเนินงานตามการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (Integrity & Transparency Assessment : ITA) โดยรวมอยู่ในระดับ A (คะแนนรวม 91.01) เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า ด้านการป้องกันการทุจริต ยังอยู่ในระดับต่ำ คะแนนที่ 68.75 (สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2, 2564: กลุ่มงานนโยบายและแผน)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 และการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา ตลอดจนศึกษาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

## วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลยเขต 2
- 2 เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลยเขต 2
- 3 เพื่อเสนอแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลยเขต 2

## วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยมีการศึกษาขั้นตอนในการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

### ขั้นตอนที่ 1

1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในศึกษาการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลยเขต 2 รวมถึงผลการดำเนินงานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งในและต่างประเทศ มีกรอบแนวคิดในการบริหารดังนี้ 1) แนวคิดและทฤษฎีในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา 2) แนวคิดขอบข่ายการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา 3) แนวคิดในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา

2.1 ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลยเขต 2 มีวิธีดำเนินการเป็นอย่างดี จำนวน 3 แห่ง คือ เลือกเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ และขั้นตอนในการเก็บข้อมูล คือ ศึกษาเอกสาร และสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ศึกษาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลยเขต 2 เป็นการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 5 คน คือ เลือกเจาะจง เครื่องมือที่ใช้และขั้นตอนในการเก็บข้อมูล คือ ศึกษาเอกสาร และสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล

### ขั้นตอนที่ 2

2.1 การนำผลการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 มาจัดทำรูปแบบแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลยเขต 2

2.2 การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลยเขต 2 ในการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน มายืนยันผลการวิเคราะห์ ตามขั้นตอนที่ 1

2.3 การปรับปรุงการเปรียบเทียบความคิดเห็นแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลยเขต 2 ผู้วิจัยนำผลมาประเมินความเหมาะสม ผลการแสดงความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอคำชี้แนะเพื่อให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

### ขั้นตอนที่ 3

3.1 นำแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ ตามขั้นตอนที่ 2 จัดประชุมสัมมนาแสดงความคิดเห็นจากผู้อำนวยการสถานศึกษา แบบเจาะจงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.2 สรุปผลการประเมินแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2

### ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 ผู้วิจัยได้สรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

**1. การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2** โดยภาพรวมทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงานบุคคล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ด้านการบริหารงานวิชาการทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ผู้บริหารได้พัฒนากระบวนการเรียนการสอน ติดตาม นิเทศ และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูผู้สอนทำงานวิจัยเพื่อการเรียนการสอน แก้ปัญหาในการเรียนการสอน เรื่องต่าง ๆ ผู้บริหารได้หาแนวทางในการพัฒนาการประกันคุณภาพภายใน ผู้บริหารมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญทันสมัยตามการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และผู้บริหารส่งเสริมการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ตามลำดับ

1.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ พบว่า การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ด้านการบริหารงานงบประมาณทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ผู้บริหารตรวจสอบติดตามโดยให้มีรายงานการใช้งบประมาณ ผู้บริหารได้มีมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินล่วงหน้าในอนาคตพร้อมทั้งมีการคาดการณ์ถึงสภาพการเงินเกี่ยวกับรายรับ - รายจ่าย ผู้บริหาร มีระบบตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติการ อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารจัดระบบการทำบัญชี การตรวจสอบและการควบคุมดูแลการใช้จ่ายให้เป็นไปอย่างรอบคอบ อย่างเหมาะสม คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด และผู้บริหารได้จัดทำแผนงานโดยมีการประมาณการรายรับรายจ่ายตลอดจนคาดการณ์อย่างเหมาะสมตามแผนงานที่กำหนดไว้

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ข้อ ดังนี้ ผู้บริหารมีการกำหนดแผนงานบุคลากรทำงานสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษา ผู้บริหารมีการจัดลำดับขั้นวางแผนอัตรากำลังและบรรจุแต่งตั้งเพื่อความเป็นระเบียบในการบริหาร ผู้บริหารประเมินวิทยฐานะครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้อย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารส่งเสริมพัฒนาบุคลากรเสมอ สร้างขวัญกำลังใจ ยกย่องเชิดชูเกียรติ และมี 1 ข้อ อยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งบุคลากร เพื่อสรรหาบุคลากรที่เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน มาปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงาน

1.3 ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ด้านการบริหารงานทั่วไปทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ผู้บริหารประสานงานราชการกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ผู้บริหารนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลมาส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการงบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป ผู้บริหารระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ครอบคลุมเป้าหมายอย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารการจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมที่ทันสมัยเหมาะสม และผู้บริหารประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษาให้ผู้ปกครองชุมชน และสังคม เข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ตามลำดับ

2. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม ตามลำดับ

2.1 ด้านหลักนิติธรรม พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ข้อ สามารถเรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ผู้บริหารใช้อำนาจในการบริหารงานโรงเรียนตามอำนาจของกฎหมายด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ผู้บริหารดำเนินการเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตามระเบียบวินัยและหลักจริยธรรมวิชาชีพ ผู้บริหารต้องกำกับดูแลบุคลากรภายในสถานศึกษาให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ผู้บริหารใช้กฎหมายเป็นฐานในการขับเคลื่อนพัฒนาโรงเรียน

และสื่อสารให้ผู้มีส่วนได้เสียได้เข้าใจระเบียบต่าง ๆ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารบริหารจัดการสถานศึกษาต้องเป็นไปตามหลักกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับของกระทรวงศึกษาธิการ อยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านหลักคุณธรรม พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ด้านหลักคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ผู้บริหารนำหลักคุณธรรมในการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากร ผู้บริหารให้บุคลากรตั้งใจปฏิบัติหน้าที่การงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ อดทน และอยู่ในกฎระเบียบวินัย ผู้บริหารใช้หลักจรรยาบรรณวิชาชีพในการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงาน ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรภายในสถานศึกษาตั้งอยู่ในศีลธรรม และผู้บริหารมีความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ อดทน ปฏิบัติหน้าที่การงานด้วยความขยันหมั่นเพียร

2.3 ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สามารถเรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ผู้บริหารสามารถชี้แจงและตอบคำถามได้เมื่อมีข้อสงสัยในการบริหารงานสร้างความเข้าใจกับบุคลากรทุกฝ่าย ผู้บริหารมีการปรับปรุงระบบการบริหารงานให้มีความโปร่งใสแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามดูแลผลงาน ผู้บริหารมีระบบและกลไกในการตรวจสอบให้องค์การปราศจากการทุจริต ผู้บริหารส่งเสริมการทำงานเป็นทีมเพื่อสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และผู้บริหารมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้เพื่อให้ครูในโรงเรียนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ

2.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สามารถเรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียน ในด้านต่าง ๆ ผู้บริหารร่วมเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจอันเป็นประโยชน์ก่อให้เกิดความสามัคคี ผู้บริหารสร้างความร่วมมือกันในการบริหารจัดการสถานศึกษา ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรและคณะบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการร่วมตัดสินใจ ส่วนร่วมการแสดงความคิดเห็น และผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการบริหารงาน และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

2.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สามารถเรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ผู้บริหารยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจของตนเอง ผู้บริหารตระหนักในหน้าที่การบริหารงานโรงเรียน ผู้บริหารมีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อการบริหารงานโรงเรียน ผู้บริหารมีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าและวางแนวทางในอนาคต และผู้บริหารตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ใส่ใจในปัญหาของโรงเรียน

2.6 ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ด้านหลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สามารถเรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ผู้บริหารกำกับดูแลการใช้สอยทรัพยากรอย่างประหยัด คุ้มค่า พอเพียงกับความต้องการของโรงเรียน ผู้บริหารสามารถดำเนินการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวกและลดภาระค่าใช้จ่าย ผู้บริหารต้องพิจารณาทรัพยากรทั้งปวงของสถานศึกษาที่มีอยู่อย่างจำกัดด้วยความรอบคอบ และผู้บริหารมีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยการใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสมเพื่อลดภารกิจที่ล้าสมัยและไม่มีความจำเป็น

3. แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 เป็นการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยมีแบบฟอร์มข้อมูลรายละเอียดที่ผู้วิจัยทำขึ้นเอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ได้ผลดังต่อไปนี้

1.3 ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารควรส่งเสริมการรณรงค์การเรียนรู้ ปฎักฝังจิตสำนึก และการให้ความสำคัญการปฏิบัติตามระเบียบราชการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ผู้บริหารต้องกำกับดูแลบุคลากรภายในสถานศึกษาให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

1.2 ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นกันเอง รับฟังความคิดเห็นของบุคลากร และชุมชน ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดีมีความซื่อสัตย์ ความเสียสละ อดทน มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม

1.3 ด้านหลักความโปร่งใสจัดระบบการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ การจัดทำช่องทางเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อ การทำงานเป็นทีม

1.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม การให้เครดิตการทำงานให้กับผู้มีส่วนร่วม การสร้างเป้าหมายที่ชัดเจนขององค์กรและความก้าวหน้าในการทำงาน การสนับสนุนในการทำงาน การให้ความดีความชอบ และการสนับสนุนให้เจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ การมอบหมายงานให้ชัดเจน กระจายอำนาจมากขึ้น การรายงานความก้าวหน้าของงานที่ได้รับมอบหมาย การประเมินการปฏิบัติงานตามความเป็นจริง

1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า การให้ความสำคัญกับการใช้งบประมาณให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อเป้าหมายของโรงเรียน การประหยัดทรัพยากรที่ใช้ การสร้างความตระหนักในการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศโลก และสภาวะโลกร้อน

## อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงานบุคคล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) ผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการจัดเตรียมความพร้อมเพื่อรับการประเมินการเปิดโรงเรียนแบบ On-site ทำให้บทบาทการบริหารงานทั่วไปมีความชัดเจนทั้งด้านการเตรียมสถานที่ในโรงเรียน การจัดซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกในระดับชุมชน และชุมชน ผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาของโรงเรียน สอดคล้องกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556: 51-63) กล่าวว่า การบริหารงานทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้การศึกษารูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาตามหลักการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีขอบข่ายภารกิจดังนี้ 1) การดำเนินงานธุรการ 2) งานเลขานุการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 4) การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา 5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร 6) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ 7) งานส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการงบประมาณบุคลากรและบริหารทั่วไป 8) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 9) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน 10) การรับนักเรียน 11) การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย 12) งานระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 13) งานส่งเสริมกิจการนักเรียน 14) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา 15) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานของบุคคล ชุมชนองค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา 16) งานประสานราชการกับเขตพื้นที่และหน่วยงานอื่น 17) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน และ 18) การบริการสาธารณะ

2. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันโรงเรียนต่าง ๆ ได้ดำเนินการเกี่ยวกับชุมชนวิชาชีพ

(Professional Learning Community) เกิดผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งด้านการเรียน การสอน คุณภาพการบริหารของโรงเรียนเป็นอย่างมาก ดังที่ Hord (Hord, S. M, 2565: ออนไลน์) ได้กล่าวไว้ว่า การดำเนินการในรูปแบบ PLC นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งด้านวิชาชีพ และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน จากการสังเคราะห์รายงานการวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีการจัดตั้ง PLC โดยใช้คำถามว่า โรงเรียนดังกล่าวมี ผลลัพธ์อะไรบ้างที่แตกต่างไปจากโรงเรียนทั่วไปที่ไม่มีชุมชนแห่งวิชาชีพ และถ้าแตกต่างแล้วจะมีผลดีต่อ ครูผู้สอนและต่อนักเรียนอย่างไรบ้างซึ่งมีผลสรุป 2 ประเด็น ประเด็นที่ 1 ผลดีต่อครูผู้สอน พบว่า PLC ส่งผล ต่อครูผู้สอน กล่าวคือ ลดความรู้สึกลดเดี่ยวงานสอนของครู เพิ่มความรู้สึกร่วมกันต่อพันธกิจและเป้าหมาย ของโรงเรียนมากขึ้น ประเด็นที่ 2 ผลดีต่อผู้เรียน พบว่า PLC ส่งผลต่อผู้เรียนกล่าวคือ สามารถลดอัตราการตก ข้างชั้น และจำนวนชั้นเรียนที่ต้องเลื่อนหรือชะลอการจัดการเรียนรู้ให้น้อยลง อัตราการขาดเรียนลดลง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และวิชาการอ่านที่สูงขึ้นอย่างเด่นชัด

3. แนวทางในการการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 2 ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารควรส่งเสริมการรณรงค์การเรียนรู้ ปฎักฝังจิตสำนึก และ การให้ความสำคัญการปฏิบัติตามระเบียบราชการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ผู้บริหารต้องกำกับ ดูแลบุคลากรภายในสถานศึกษาให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารควมมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นกันเอง รับฟัง ความคิดเห็นของบุคลากร และชุมชน ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดีมีความซื่อสัตย์ ความเสียสละ อดทน มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส จัดระบบการทำงานที่สามารถ ตรวจสอบได้ การจัดทำช่องทางเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อ การทำงานเป็นทีม ด้านหลักการมีส่วนร่วม การให้ เครดิตการทำงานให้กับผู้มีส่วนร่วม การสร้างเป้าหมายที่ชัดเจนขององค์กรและความก้าวหน้าในการทำงาน การสนับสนุนในการทำงาน การให้ความดีความชอบ และการสนับสนุนให้เจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านหลักความรับผิดชอบต่อ การมอบหมายงานให้ชัดเจน กระจายอำนาจมากขึ้น การรายงานความก้าวหน้าของ งานที่ได้รับมอบหมาย การประเมินการปฏิบัติงานตามความเป็นจริง ด้านหลักความคุ้มค่า การให้ความสำคัญ กับการใช้งบประมาณให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อเป้าหมายของโรงเรียน การประหยัดทรัพยากรที่ใช้ การสร้างความ ตระหนักในการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศโลก และสภาวะโลกร้อน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลถือเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้บริหารต้องดำเนินงานอย่างจริงจังโดยงานทั้ง 6 ด้านสามารถตอบสนอง ต่อการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส(ITA) ของโรงเรียนที่ชัดเจน สอดคล้องกับที่พระพลวัฒน์ พลวฒโน (เงินยวง), (2559: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการ บริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอ เมือง จังหวัดสมุทรปราการ ดังนี้ 1) ด้านหลักคุณธรรม สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมให้กับ บุคลากรโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ด้านคุณธรรม 2) ด้านหลักความโปร่งใส สถานศึกษามีการจัด บงบประมาณต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการผลการดำเนินงานของ

การศึกษา 3) ด้านหลักการมีส่วนร่วม สถานศึกษาควรให้บุคลากรฝ่ายอื่นมีส่วนร่วมการบริหารงานด้านการเงิน งบประมาณ พัสดุ ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนในครบทุกด้าน 4) ด้านหลักความรับผิดชอบ สถานศึกษาควรมีคณะกรรมการติดตามการปฏิบัติงานด้านงานธุรการ การเงิน งบประมาณ พัสดุอย่างต่อเนื่อง และการรายงานผลการใช้งบประมาณของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และ(พระพิศาลศึกษากร, สุดใจ ยโสธโร, (2559: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาตามหลักธรรมาภิบาล ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ หลักนิติธรรม (Legality) ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมการณรงค์การเรียนรู้ plugged จิตสำนึก ค่านิยมศิลปวัฒนธรรม หลักคุณธรรม (Morality) ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความเสมอต้นเสมอปลาย ยกย่องชมเชย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น หลักความโปร่งใส (Transparency) ผู้บริหารโรงเรียนมีการปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศให้มีความถูกต้อง เป็นปัจจุบัน ตรงกับความเป็นจริง หลักการมีส่วนร่วม (Participation) ผู้บริหารมีความรักความผูกพัน ทุ่มเทกับการทำงาน หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) ผู้บริหารติดตามผลการใช้งบประมาณทั้งในและนอกให้บรรลุวัตถุประสงค์ หลักความคุ้มค่า (Value) ผู้บริหารได้ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ บุคลากร การเงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการอย่างประหยัด คุ้มค่ามากที่สุด ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน กล่าวคือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

## ข้อเสนอแนะ

### 1 ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

1. ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารควรส่งเสริมการณรงค์การเรียนรู้ plugged จิตสำนึก และการให้ความสำคัญการปฏิบัติตามระเบียบราชการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ผู้บริหารต้องกำกับดูแลบุคลากรภายในสถานศึกษาให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

2. ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นกันเอง รับฟังความคิดเห็นของบุคลากรและชุมชน ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดีมีความซื่อสัตย์ ความเสียสละ อดทน มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม

3. ด้านหลักความโปร่งใส ผู้บริหารควรจัดระบบการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ การจัดทำช่องทางเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อ การทำงานเป็นทีม

4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรการให้เครดิตการทำงานให้กับผู้มีส่วนร่วม การสร้างเป้าหมายที่ชัดเจนขององค์กรและความก้าวหน้าในการทำงาน การสนับสนุนในการทำงาน การให้ความดีความชอบ และการสนับสนุนให้เจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

5. ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรมอบหมายงานให้ชัดเจน กระจายอำนาจมากขึ้น การรายงานความก้าวหน้าของงานที่ได้รับมอบหมาย การประเมินการปฏิบัติงานตามความเป็นจริง

6. ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการใช้งบประมาณให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อเป้าหมายของโรงเรียน การประหยัดทรัพยากรที่ใช้ การสร้างความตระหนักในการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศโลก และสภาวะโลกร้อน

## 2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

2. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

3. ควรการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

## องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 ได้แนวทางในการการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารควรส่งเสริมการรณรงค์การเรียนรู้ ปณิธานจิตสำนึก และการให้ความสำคัญการปฏิบัติตามระเบียบราชการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ผู้บริหารต้องกำกับดูแลบุคลากรภายในสถานศึกษาให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ วินัย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารควมมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นกันเอง รับฟังความคิดเห็นของบุคลากร และชุมชน ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดี มีความซื่อสัตย์ ความเสียสละ อดทน มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส จัดระบบการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ การจัดทำช่องทางเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อ การทำงานเป็นทีม ด้านหลักการมีส่วนร่วม การให้เครดิตการทำงานให้กับผู้มีส่วนร่วม การสร้างเป้าหมายที่ชัดเจนขององค์กร และความก้าวหน้าในการทำงาน การสนับสนุนในการทำงาน การให้ความดีความชอบ และการสนับสนุนให้เจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านหลักความรับผิดชอบต่อสังคม การมอบหมายงานให้ชัดเจน กระจายอำนาจมากขึ้น การรายงานความก้าวหน้าของงานที่ได้รับมอบหมาย การประเมินการปฏิบัติงานตามความเป็นจริง ด้านหลักความคุ้มค่า การให้ความสำคัญกับการใช้งบประมาณให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อเป้าหมายของโรงเรียน การประหยัดทรัพยากรที่ใช้ การสร้างความตระหนักในการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศโลก และสภาวะโลกร้อน

## เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ, ดร. และบุญมี ลี. (2546). *ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล*. รายงานการวิจัย. สถาบันพระปกเกล้า.
- พระพิศาลศึกษากร (สุดใจ ยโสธโร). (2559). *การบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาตามหลักธรรมาภิบาล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพลวัฒน์ พลวทณโน (เงินยวง). (2559). *การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนตำบลเหมืองหม้อ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2. *แผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2564*. เลย: กลุ่มงานนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ*. กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- เอเจอร์ แซม. (2545). *ธรรมาภิบาลการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์หน้าฝน.
- Agere,Sam. (2000) . *Promoting Good Governance: Principles, Practices and Perspective*. London: Commonwealth Secretariat.
- Hord, S. M, *Professional Learning Communities: Communities of Continuous Inquiry and Improvement*. [Online] Southwest Educational Development Laboratory. Retrieved from <http://www.sedl.org/siss/plcccredit.html>.
- Morren, Tatiana, (2001). *Conceptualizing Civil Society Within Good Governance and Social Capital Policies*. Master's Thesis. Dalhousie University, Canada.